

Kokousmuistio 4/2025

Aika	10.9.2025 klo 10.00–12.00
Paikka	Kesäranta
Läsnä	Orpo Petteri, puheenjohtaja Essayah Sari Grahn-Laasonen Sanni Karhunen Minna Löfgren Maria Marttinen Matias Multala Sari Nybondas-Kangas Henrika Palola Antti Pentikäinen Mikael Puisto Sakari Ranne Lulu Ali-Yrkkö Jyrki (at.) Artjoki Risto (at.) Majanen Juha (at.) Martikkala Mikko (at.) Saarinen Ilkka (at.) Vuori Timo (at.) Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen ja totesi asialistalla olevan *Kauppapolitiikka ja ulkomaankaupan näkymät muuttuneessa globaalissa ympäristössä*. Aiheesta alustavat tutkimusjohtaja Jyrki Ali-Yrkkö Etlasta, yksikönpäällikkö Ilkka Saarinen ulkoministeriöstä sekä johtaja Timo Vuori Elinkeinoelämän keskusliitosta.

Ennen varsinaista asiaa käytiin lyhyt keskustelu kotimaan talouden tilanteesta ja näkymistä. Keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Ulkoiset uhat, sosiaaliturvan heikennykset ja valtiotalouden haasteet vaikuttavat kansalaisten mielialoihin ja osin myös investointihalukkuuteen.
- Hallitus on tehnyt paljon rakenteellisia uudistuksia kasvun ja työllistämisen helpottamiseksi. Nyt tarvittaisiin yrityksiltä aktiivisuutta ja uskallusta kasvaa.
- Yrityskentässä on nähtävissä paljon hyviä merkkejä kasvun viriämisestä eri puolilla Suomea. Mm. elintarviketeollisuus on ilmoittanut isoista investoinneista.
- Työttömyyden kasvun taustalla eivät ole niinkään irtisanomiset vaan työ tarjonnan lisääntyminen hallituksen tavoitteiden mukaisesti.

- Työttömyyden hoidon vastuun siirtyminen kunnille tapahtui haastavaan aikaan ja lisännyt kuntatalouden suhdanneherkkyyttä. Työttömyyden kehitys jarruttaa kuntatalouden piristymistä.
- Keinot työllistymisen edistämiseksi etenkin nuorten ja heikommassa asemassa olevien osalta ovat tärkeitä.
- Asuntojen ja työpaikkojen kohtaamisen parantamiseen tarvittaisiin keinoja.
- Julkisen sektorin käynnistymässä olevat mittavat investoinnit mm. tieverkkoon parantavat osaltaan työllisyyttä.

2 Kauppapolitiikka ja ulkomaankaupan näkymät

Jyrki Ali-Yrkkö tarkasteli alustuksessaan globaalitalouden murrosta sekä Suomen ulkomaankaupan viimeaikaista kehitystä ja näkymiä (liite 1). Globalisaation aikakaudesta ollaan siirtymässä geotalouden aikakauteen, jota leimaavat talouden keinojen käyttö ulkopolitiittisten tavoitteiden saavuttamiseen, kansainvälisten riippuvuuksien vähentäminen ja maailmantalouden osittainen eriytyminen blokkeihin.

Viimeisen vuoden aikana Suomen viennin alueittaisessa kehityksessä on nähty suuria muutoksia. Vienti mm. Saksaan ja Kiinaan on vähentynyt huomattavasti. Sen sijaan mm. Etelä-Koreaan, Japaniin, Ruotsiin ja Norjaan menevä vienti on kasvanut. Suomen tuontiriippuvuus Kiinasta ei ole vähentynyt toisin kuin Saksassa ja Ruotsissa.

Muiden maiden teollisuuspolitiikka tuo Suomelle myös mahdollisuuksia, vaikka tukikilpailussa Suomi ei pärjää eikä siihen tule pyrkiäkään. Suurin epävarmuus koskee sitä, miten suuria epäsuoria (esim. Suomen välituotevienti Saksaan ja sieltä lopputuotteiden vienti USAan) ja suoria vaikutuksia USAn tullit tulevat Suomessa aikaansaamaan.

Ilkka Saarisen alustus käsitteli heinä-elokuussa solmittua EU:n ja USA:n välistä kauppasopimusta (liite 2). Kielteisistä talousvaikutuksista huolimatta, EU:n sopimus on parempi kuin se, mitä suurin osa muista maista sai. Tullien lisäksi osapuolet sopivat sääntelystä sekä investointeihin ja hankintoihin liittyvistä tavoitteista.

Sopimus on edelleen tulkinnanvarainen ja kauppapoliittisten erimielisyyksien eskaloituminen edelleen mahdollista. Yhdysvallat on nostanut esiin mm. digisektorin sääntelyn ja uhannut uusilla tullinkorotuksilla. Sopimus nostaa merkittävästi Suomelle tärkeiden tuoteryhmien tulleja. Erityistä huolta on koneiden ja laitteiden osalta. EU:n ja Yhdysvaltain neuvottelut jatkuvat.

Timo Vuori tarkasteli kommenttipuheenvuorossaan globaalin toimintaympäristön ja EU:n kauppapolitiikan muutosta sekä näiden implikaatioita Suomelle (liite 3). Suurvalta politiikka palaa ja turvallisuus asetetaan talouden edelle. Globaali kilpailu investoinneista, teknologiasta ja resursseista kiihtyy. Uudet kasvumarkkinat haastavat läntiset teollisuusmaat. Kauppakiistat politisoituvat ja markkinoiden ennakoitavuus heikkenee.

EU:n kauppapolitiikka on tasapainoilua suhteissa Yhdysvaltoihin ja Kiinaan. Samalla se hakee uusia avauksia ja kumppaneita. Myös Suomen on syytä katsoa kauemmaksi ja hakea kasvua mm. Aasiasta ja panostaa kahdenvälisiin suhteisiin. Myös julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeet mm. puolustusteollisuuden alalla korostuvat. Toimivat sisämarkkinat ja EU:n uudet kauppasopimukset ovat Suomelle eduksi.

3 Keskustelu

Alustusten pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Monet suomalaiset yritykset ovat tyytymättömiä EU:n ja USA:n kauppasopimukseen. Keskeisenä syynä tyytymättömyyteen on sopimuksen toimeenpanoon liittyvä epävarmuus. USA:n aikomus tarkistaa sopimuksen yksityiskohtia määräjain on huolestuttavaa.
- EU:n ja USA:n kauppasopimuksen ennakoidaan saavan EU:n parlamentissa osakseen kovaa kritiikkiä. Tästä voi olla kuitenkin jatkoneuvotteluissa jopa etua.
- Viranomaisten yhteistyötä viennin ja kansainvälisten taloussuhteiden edistämiseksi tulisi entisestään vahvistaa. Viimekädessä kuitenkin yritykset ovat vastuussa vientimahdollisuuksien synnyttämisessä.
- Markkinointiin ja myyntiin liittyvä osaaminen saa Suomessa usein liian vähän huomiota, vaikka se on lopulta usein ratkaisevaa kasvun aikaansaamiseksi.
- Suomen kannattaisi vahvistaa osavaltiotason yhteistyötä ja kaupallisia kytköksiä Yhdysvalloissa.
- Suomen talouden kasvanut Kiina-riippuvuus on huolestuttavaa. Taloudellisista syistä suhteet Kiinaan on syytä pitää hyvinä, vaikka siihen liittyisi politiikan näkökulmasta haasteita.
- Korkean teknologian tuotteiden osuus Suomen viennistä on monia verrokkimaita pienempi. Mitä asian korjaamiseksi voitaisiin tehdä?

4 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti alustajia ja jäseniä erinomaisesta keskustelusta. Talousneuvoston seuraava kokous pidetään ke 5.11.2025 klo 10.00–12.00 Kesärannassa. Aihe vahvistetaan myöhemmin.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri